

Startopdracht... In stilte

Casus: Toch niet goed begrepen

“Stel je voor: Een docent geeft een les waarin je een ingewikkeld concept uitlegt. Na je uitleg vraagt de docent: ‘Begrijpt iedereen het?’ Alle leerlingen knikken. De docent geeft de opdracht de leerlingen zelfstandig 7 opgaves te maken en maakt de antwoorden online beschikbaar. Tijdens de toets blijkt dat een groot deel van de klas het tóch niet goed begrepen had.”

→ Welke tips zou je deze docent geven?

Workshop denkklassen

Flemming van de Graaf
&
Lennart Schra

Flemming van de Graaf

Docent MA & MAW

Formatief handelen

🔒 Groep (Privé) · 10,5 d. leden

Trainer Toetsrevolutie

*Podcasts, blogs, boeken &
online cursussen*

www.toetsrevolutie.nl

Lennart Schra

Docent MA & MAW

***Ontwikkelaar bij
Seneca Burgerschap***

*Methoden, opdrachten,
werkvormen*

www.senecaburgerschap.nl

Even kennismaken

Ik geef maatschappijleer

Even kennismaken

Ik geef maatschappijwetenschappen

Even kennismaken

Ik geef maatschappijkunde

Even kennismaken

Ik doe iets anders dan een maatschappijvak geven

Even kennismaken

Ik sta al langer dan 10 jaar voor de klas

Even kennismaken

Ik vind werken in het onderwijs leuk

Even kennismaken

Ik drink koffie om mijn dag goed te beginnen

Antwoord op...

- Hoe krijg je jouw klas vaker aan het denken?
- Welke werkvormen kun je morgen inzetten hiervoor?

*“Geheugen is wat overblijft
van het denken.”*

Daniël Willingham

THE
FORMATIVE
ACTION
SCHOOL

Wanneer willen we leerlingen aan het denken zetten?

Didactiek

Beoordeling

Inzicht in het leerproces door denken

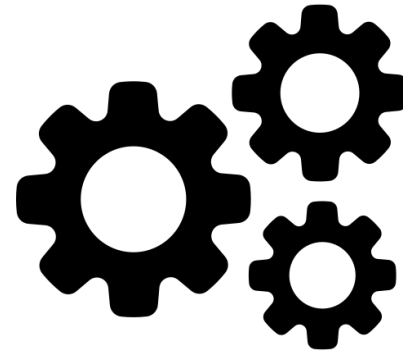
Doelgericht informatie
ophalen over het leerproces
bij de leerlingen

Handelen op basis van
deze informatie

Bij controle van begrip wil je...

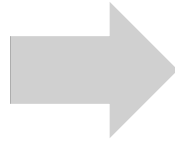
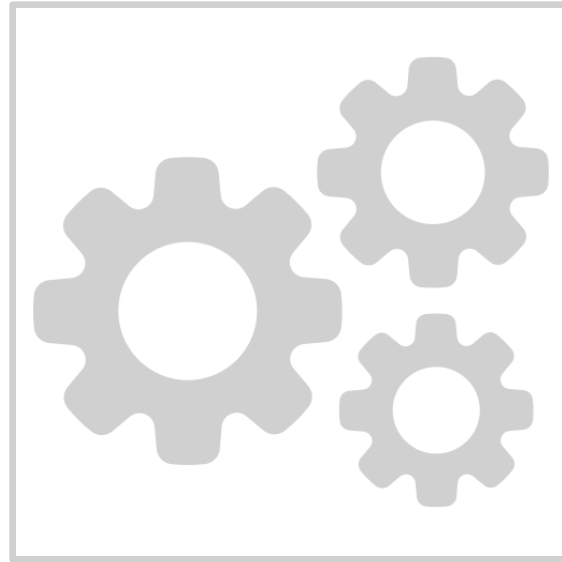
Onderzoeken & Handelen

Onderzoeken

Handelen

- Stel leerlingen een vraag of geef ze een opdracht
- Laat ze het antwoord observeerbaar maken

Welke informatie heb je nodig?

Voorkennis aanwezig?

Instructie begrepen

Lesdoel behaald

...

**TOETS
REVOLUTIE**

Laten inschalen

Is Nederland meer een democratie of dictatuur?

Democratie

Dictatuur

Open vraag

padlet

Valentina Devid- Derkse + 26 2 maanden

Noem een oorzaak van het ontstaan van de gouden eeuw en leg uit waarom deze belangrijk was.
H2b Gouden eeuw.

Donna

Nederland werd rijk door de handel met andere landen. Uit die landen haalden de handelaren producten waar ze zelf niet aan konden komen.

1 opmerking

Anoniem 2 maanden
Ik had niks over de VOC en WIC en ik had ook niks over moedernegotie. Ik vond het antwoord van Dionne het beste.

Opmerking toevoegen

danique

de handel ging goed en daardoor werd er veel geld verdiend! en de VOC

1 opmerking

Anoniem 2 maanden
ik vergat de driehoekshandel en de WIC en ik vergat moedernegotie. ik vind het antwoord van dionne erg goed

Opmerking toevoegen

Finn

handel van de voc we werden ongelooflijk rijk

3 comments

Anoniem 2 maanden
ik vind die van mij erg goed heb het kort en goed uitgelegd

Anoniem 2 maanden
daarnaast vind ik die van kim lian erg goed ze heeft goed uitgelegd

Anoniem 2 maanden
MOEDERNEGOTIE

Opmerking toevoegen

Sven

de VOC

het was erg belangrijk omdat nederland er erg rijk mee werd

3 comments

Anoniem 2 maanden
misschien iets meer uitleg over de VOC

Anoniem 2 maanden
ik vind die van rodin erg goed omdat hij alles goed uitlegt

Anoniem 2 maanden
de moedernegotie kon erbij

Opmerking toevoegen

dyan

Nederland werd rijk door alle handel. Door de handel werd er veel geld verdiend en daarom werd het de Gouden Eeuw genoemd.

3 comments

Anoniem 2 maanden
ik vind mijn antwoord best goed. ik had misschien er nog iets van de schilder, de VOC/WIC en de driehoekshandel.

Anoniem 2 maanden
het beste antwoord vind ik die van dionne

Anoniem 2 maanden
de moedernegotie miste nog

Opmerking toevoegen

dylan

nederland werd rijk door de handel en daarom heet het de gouden eeuw

3 comments

Anoniem 2 maanden
ik vind het wel goed alleen de wic en de voc erbij

Anoniem 2 maanden
moedernegotie

Anoniem 2 maanden
ik vind die van dionne het best zij heeft van alles wel wat alleen moedernegotie niet

Opmerking toevoegen

Timo

Handel omdat daardoor werd Nederland rijk.

3 comments

Anoniem 2 maanden
De Voc en Wic moest der nog bij.

Anoniem 2 maanden
ik vind van dionne het best want die legte

Collin

Antwerpen werd weer veroverd door de Spanjaarden en goede handelaren namen hun kennis en rijkdom mee naar het republiek

lorena

handel , want daar werd Nederland rijk van

3 comments

Lorena Brul 2 maanden

wietse

door het ontdekken van nieuwe landen werden ook nieuwe producten ontdekt waardoor de handel opbloeide en daar door wordt nederland heel rijk

**TOETS
REVOLUTIE**

Casusbeschrijving op het bord

Thema = socialisatie

Charly gaat met zijn oma naar de stad. Er komt een oude vrouw van 80 binnen en hij herinnert zich dat het netjes is om voor ouderen op te staan en hij staat op en biedt haar zijn zitplek aan.

Opdracht: Herken je in deze casus het proces van overdracht of verwerving?
Schrijf op je wisbordje welke je herkent & aan welk woord of welke woorden je dit herkent.

Denkstellingen

- Het parlement is hetzelfde als de regering.
- Referenda horen meer bij links dan bij rechts.
- Rationalisering heeft te maken met doelen en middelen.
- Overal een camera ophangen zorgt voor meer objectieve veiligheid.
- De verdachten van de kunstroof in Drenthe worden verdacht van een misdrijf (niet van overtreding).

Een stelling voor of na de uitleg om kennis te ‘testen’.

Leerlingen over denkstellingen

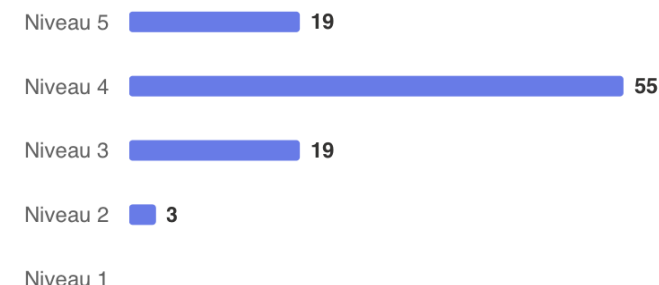
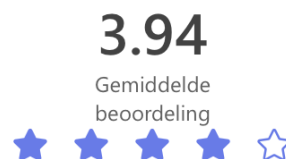
2. Ik geef checkstellingen...

“Door de checkstellingen weet ik r
daardoor ga ik met een beter gev

“Het helpt me om te kijken of ik de

“Goede invoeging, vooral omdat je niet 1 leerling de beurt geeft waardoor het
awkward wordt maar iedereen een stem laat hebben.” (a5-maat)

“Ze zorgen ervoor dat je als leerling duidelijk weet wat je die les hebt geleerd en hoe
je dat kunt toepassen. Daardoor zet je al een stap in het leerproces; je kent de stof
niet alleen, maar weet ook wat het inhoudt.” (h5-maw)

Gevolg denkstellingen

Inzicht in het denkproces van alle leerlingen (voor of na uitleg)

- Docent
- Leerling zelf

Stimuleert nadenken over je lesontwerp

- Wanneer lln aan het denken zetten?
- Opbouw inhoud vak
- Wat is echt belangrijk? (focus kiezen)

Hulp bij ontwerpen?

ChatGPT

Mag ik drie denkstellingen over een les over de democratische rechtsstaat?

Antwoord

1 taak ↗

Denkstellingen over een les over de democratische rechtsstaat

- 1. Een democratische rechtsstaat garandeert vrijheid en gelijkheid voor iedereen**
Door het waarborgen van grondrechten, scheiding der machten en onafhankelijke rechtspraak biedt de democratische rechtsstaat een solide basis voor individuele vrijheden en gelijke behandeling van burgers.
- 2. De democratische rechtsstaat is kwetsbaar zonder actieve betrokkenheid van burgers**
Democratie en rechtvaardigheid kunnen alleen worden behouden als burgers zich bewust zijn van hun rechten, kritisch blijven op machthebbers en actief deelnemen aan politieke processen.
- 3. De scheiding der machten voorkomt machtsmisbruik en versterkt vertrouwen in het systeem**
Door de macht te verdelen over de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht wordt machtsconcentratie tegengegaan, wat essentieel is voor het functioneren van een rechtvaardige samenleving.

Formuleer 4 of 5 denkstellingen over de Europese Unie en het soevereiniteitsdilemma

Pro Zoekopdracht

Bronnen 28

3 taken ↗

Maatschappij-wetensch...
\$13.3 Soevereiniteitsdilemma -
Maatschappij-wetenschappen.nl

Comparative European ...
Conflicts of sovereignty in
contemporary Europe: a...

universiteit leiden
[PDF] Europese unie en
nationale soevereiniteit

+17 bronnen

Denkstellingen over de Europese Unie en het soevereiniteitsdilemma

- 1. Europese samenwerking versterkt nationale belangen**
Door een deel van hun soevereiniteit over te dragen aan de EU, kunnen lidstaten gezamenlijk maatschappelijke uitdagingen aanpakken die grensoverschrijdend zijn, zoals klimaatverandering, veiligheid en economische stabiliteit. Dit maakt nationale doelen effectiever bereikbaar binnen een supranationaal kader 1 3 5.
- 2. Het verlies van nationale soevereiniteit bedreigt democratische legitimiteit**
Kritiek op de EU richt zich vaak op het feit dat Europese besluiten te ver weg staan van de burgers, waardoor nationale staten minder controle hebben over hun eigen wetten en instituties. Dit kan leiden tot een gevoel van vervreemding en een afname van vertrouwen in de democratische processen 1 3.
- 3. Supranationalisme is noodzakelijk voor Europese cohesie**
Voorstanders van supranationalisme stellen dat gedeelde Europese soevereiniteit cruciaal is om grote problemen zoals migratie en economische crises effectief aan te pakken. Zonder deze samenwerking zouden individuele staten onvoldoende middelen hebben om dergelijke uitdagingen te beheersen 1 4.
- 4. Autonomie waarborgt culturele en historische identiteit**
Voorstanders van autonomie benadrukken dat nationale staten hun eigen cultuur, geschiedenis en tradities beter kunnen beschermen door zelfbestuur te behouden. Europese integratie kan deze unieke kenmerken onder druk zetten 1 5.
- 5. Het subsidiariteitsprincipe biedt een balans tussen samenwerking en autonomie**
Het subsidiariteitsprincipe, zoals vastgelegd in het Verdrag van Lissabon, zorgt ervoor dat de EU alleen optreedt wanneer gezamenlijke actie meerwaarde biedt, terwijl nationale staten hun bevoegdheden behouden waar dat efficiënter is. Dit principe probeert het soevereiniteitsdilemma te verzachten door een evenwicht te creëren tussen supranationale en

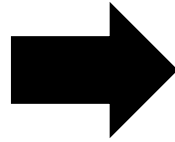
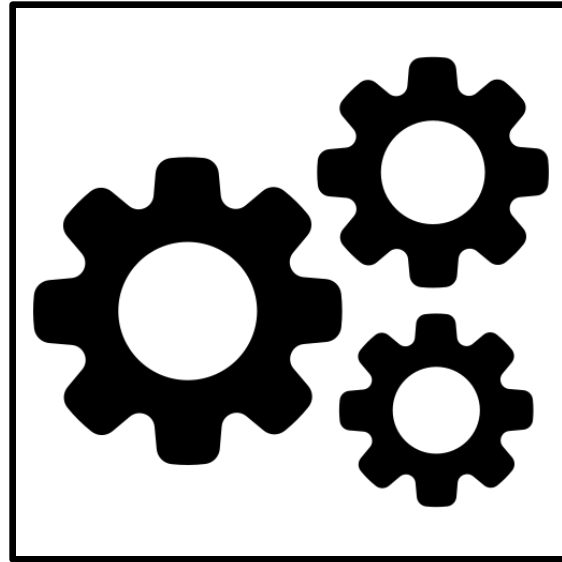

**TOETS
REVOLUTIE**

Onderzoeken

Handelen

Wat zijn logische
vervolgstappen op basis
van de informatie?

Verdergaan

Herhalen

Herzien

Opnieuw uitleggen

Oefenen

Even checken

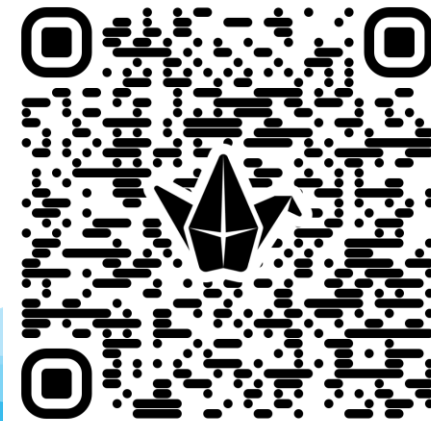
- Het gebruik van denkstellingen vergroot de betrokkenheid van leerlingen
- Een denkstelling doe je altijd aan het begin van de les.
- Denkstellingen kunnen leiden tot polarisatie in de klas.
- Het formuleren van denkstellingen leert leerlingen om vraagstukken kritisch te benaderen

Ontwerpen

Individueel in 5 minuten

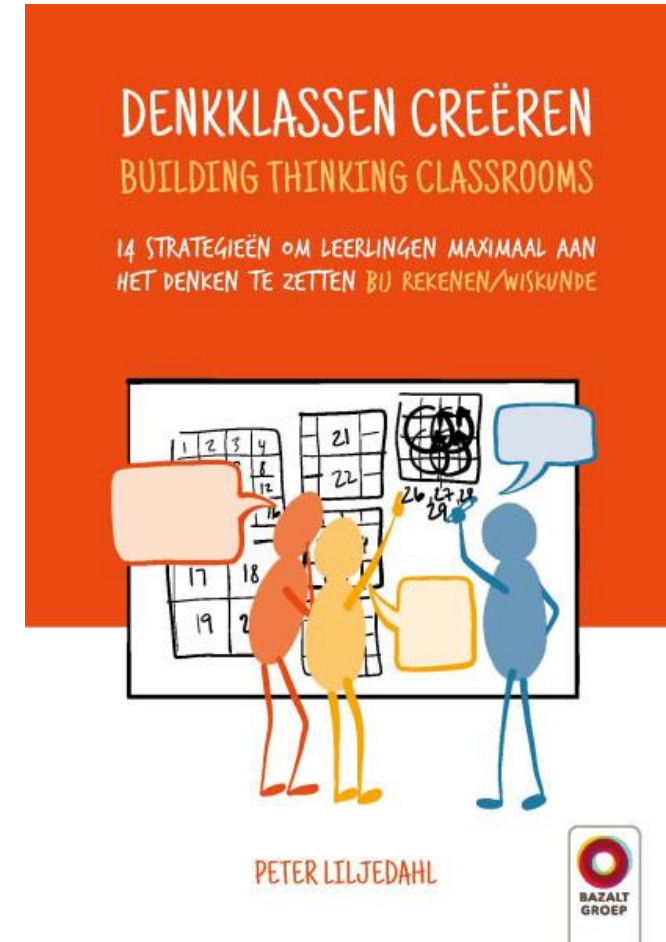
1. Neem een les aan de aankomende week in je hoofd
2. Op welk moment wil je leerlingen in deze les aan het denken zetten & informatie ophalen?
3. Ontwerp de denkstelling/denkstellingen
4. Welke antwoorden verwacht je en hoe wil je hierop gaan reageren?

Meer werkvormen om
IIn aan het denken te zetten →

**TOETS
REVOLUTIE**

Aan het denken zetten met grote wisvellen

Voorbeeld

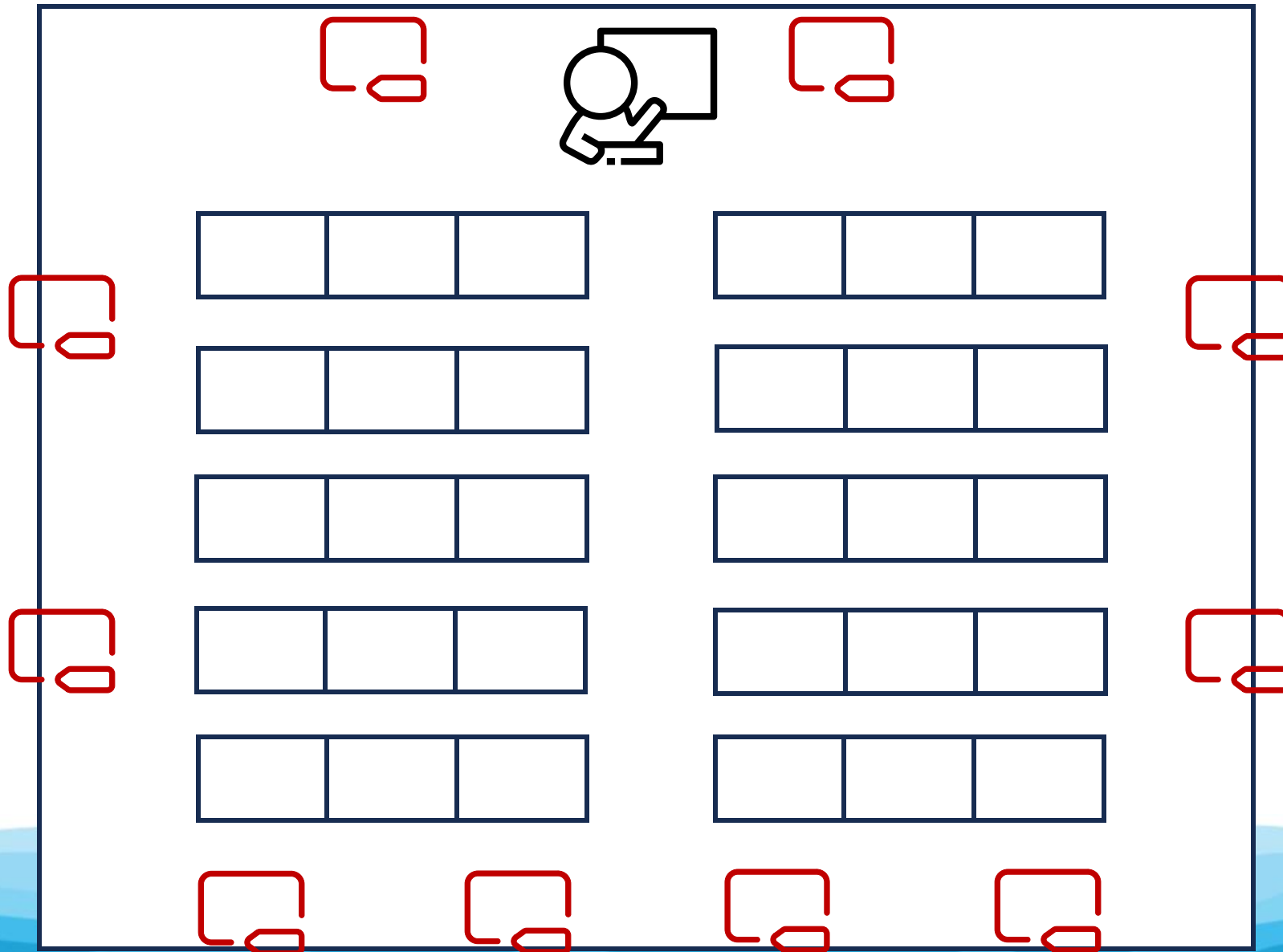
Startvraag

Wat zijn de elementen van het kernconcept cultuur? Geef per element een eigen voorbeeld.

Bronvraag

Leg met behulp van het kernconcept cultuur uit dat er in deze tekst een cultuurontwikkeling te herkennen is.

Een mogelijke klassenopstelling

- Drietallen
- Soms willekeurig, soms niet
- Makkelijk switchten tussen zitten en staan bij de borden

Stel een vraag

Regels:

1. Eén stift: schrijf alleen op wat iemand anders zegt

2. Eén wisser: wis alleen met toestemming van de hele groep

3. Rondkijken is toegestaan!

Zet ze aan het denken!

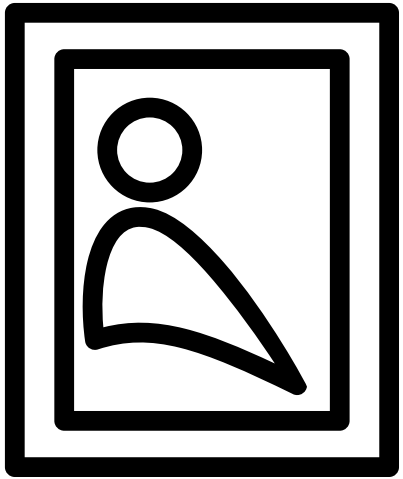
- Eerst zelfstandig, daarna in drie- (of twee-)tallen

Begin eenvoudig:

- Opsomming kenmerken, oorzaken, etc.

Daarna de diepte in!

Gallery walk

Schuif als groep door naar het bord aan jullie rechterhand en bekijk de antwoorden van jullie burens.

Bespreek de antwoorden en noteer jullie feedback met een andere kleur stift.

Feedback bij wisvellen

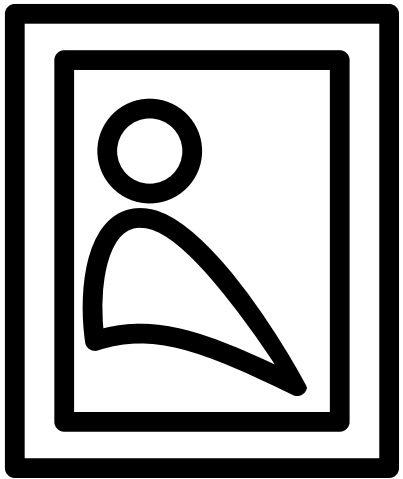
Vragen stellen i.p.v. aanwijzingen geven!

Gebruik een *gallery walk*

Roteer de groepen langs verschillende borden.

Geef feedback op de antwoorden met een andere kleur stift.

Probeer tot het best mogelijke antwoord te komen.

Hoe begin je met werken met wisvellen?

Creëer een routine

Begin met een eenvoudige vraag die denken vereist: chronologische volgorde, lijst met kenmerken, oorzaak-gevolg, etc.

Vraag leerlingen: *Kun je dit nog beter formuleren?*

Laat de vragen op het scherm zien om te voorkomen dat leerlingen deze vergeten.

Aan de slag

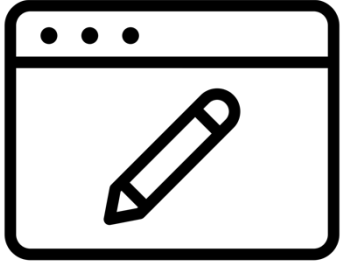
Startvraag

Welke korte werkvormen zou je kunnen inzetten in je les om leerlingen meer aan het denken te krijgen en inzicht te krijgen in het leerproces?

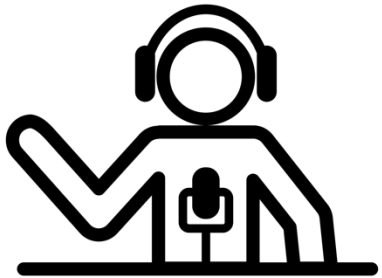
Verdiepingsopdracht

Kies een thema binnen de maatschappijvakken en werk zo veel mogelijk korte werkvormen uit.

Meer weten?

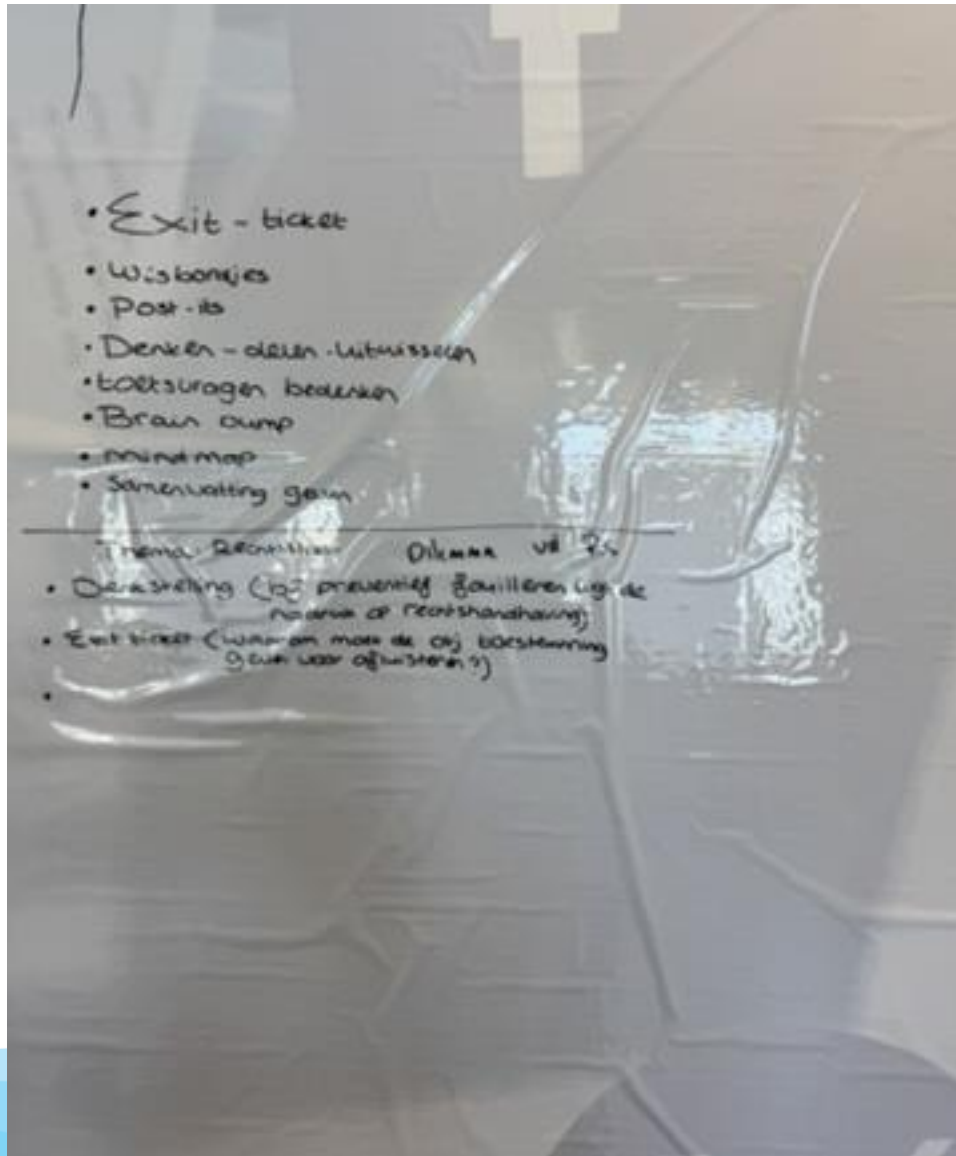
Lees onze blog over BTC bij geschiedenis:
<https://toetsrevolutie.nl/building-thinking-classrooms-bij-geschiedenis/>

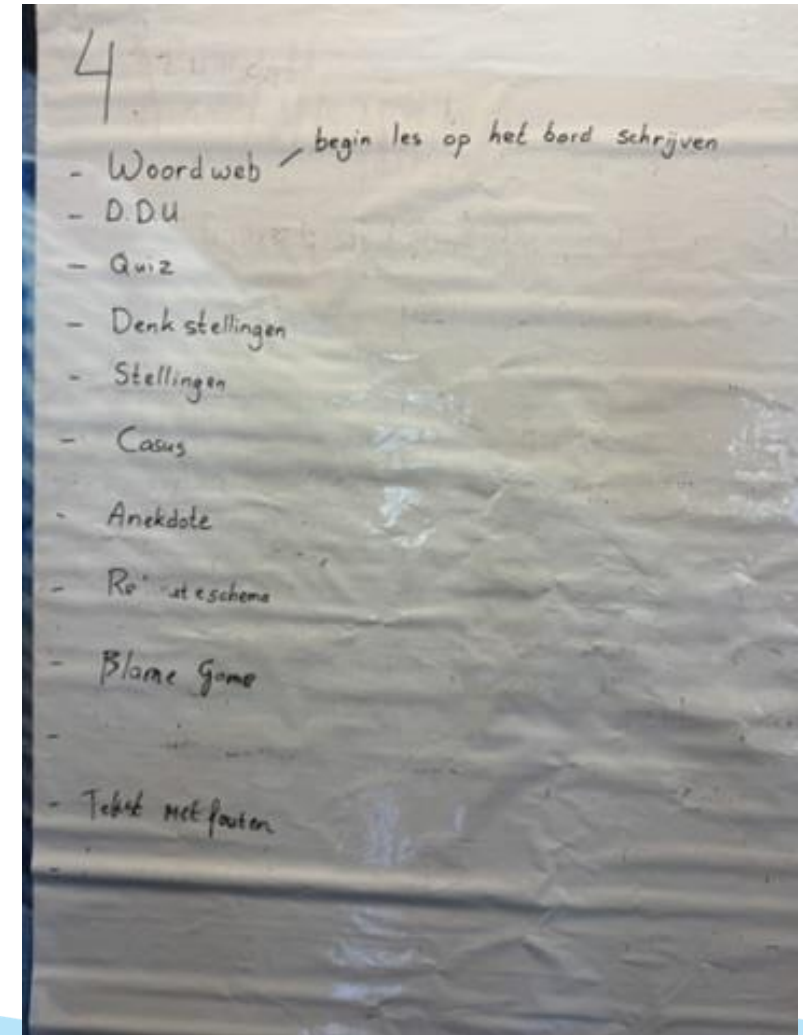
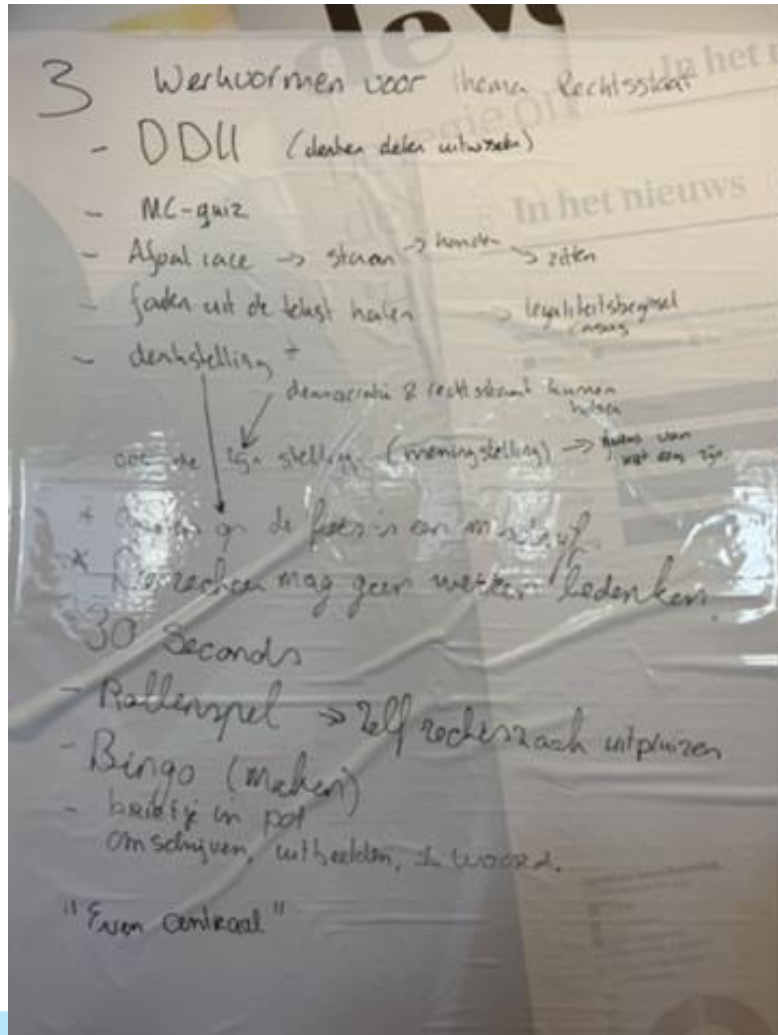
Luister de LLEARN-podcast over BTC:
<https://open.spotify.com/episode/16t5ZUfMdgSJY9ikhhX7it?si=8cfcbb236ed94681>

Foto's van de wisborden

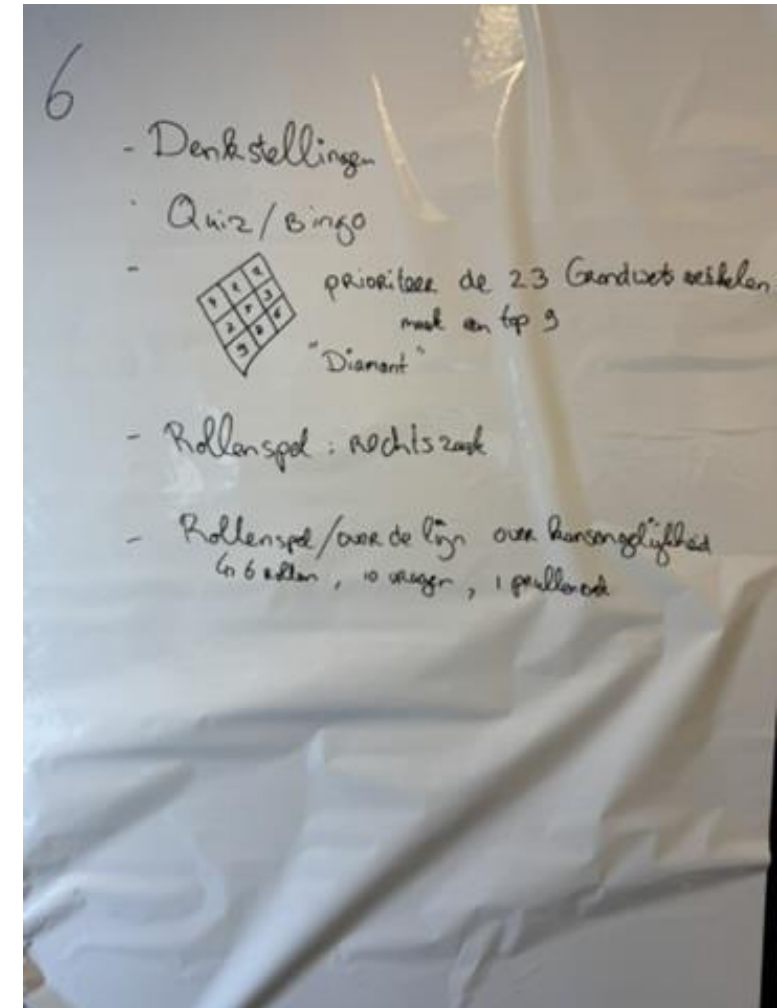
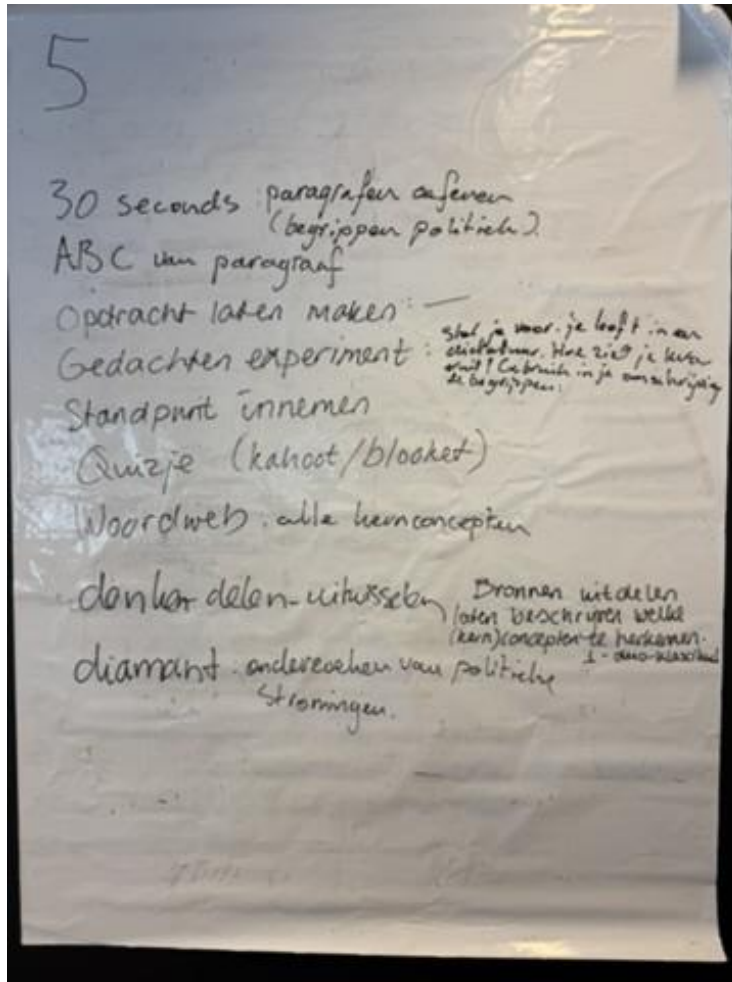
Foto's van de wisborden

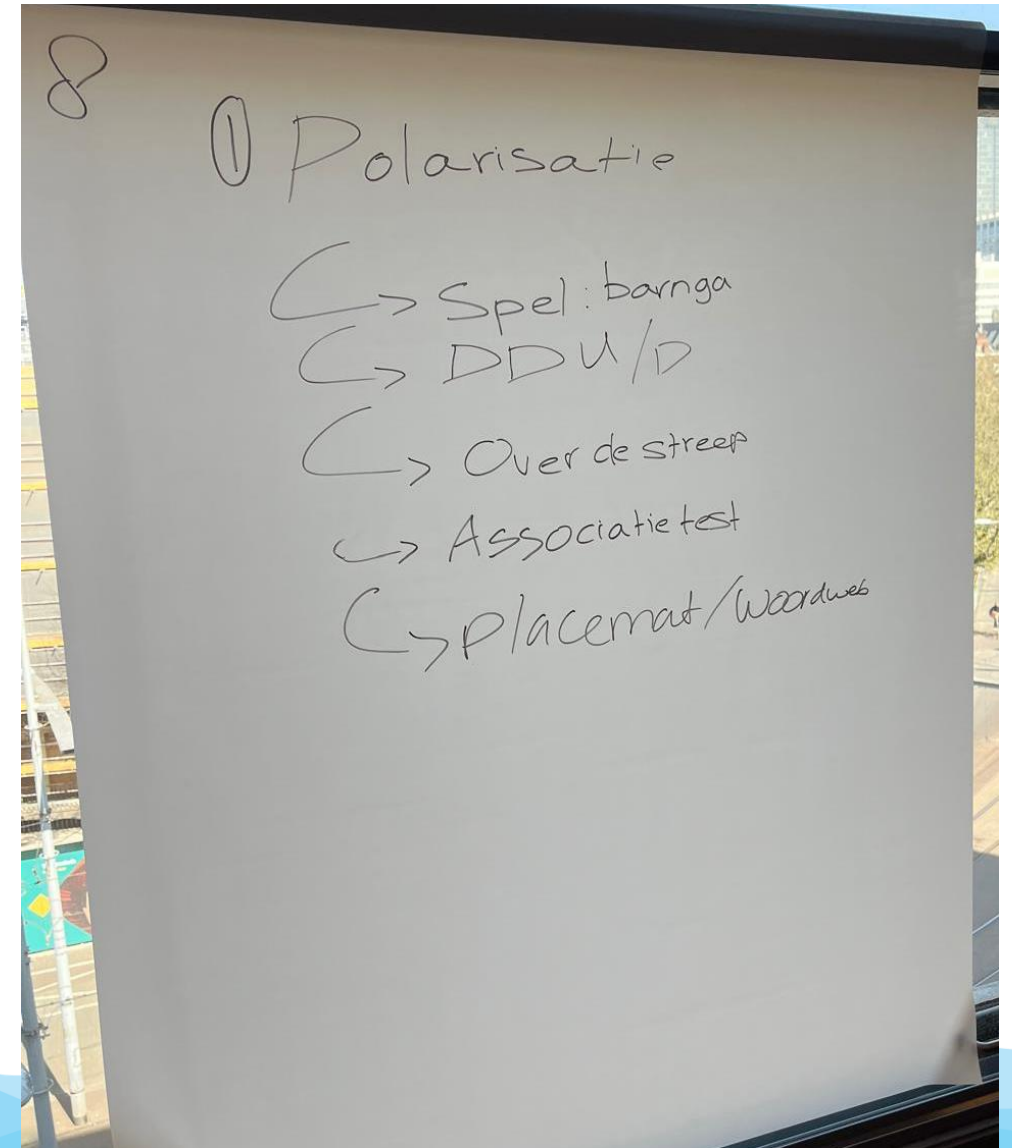
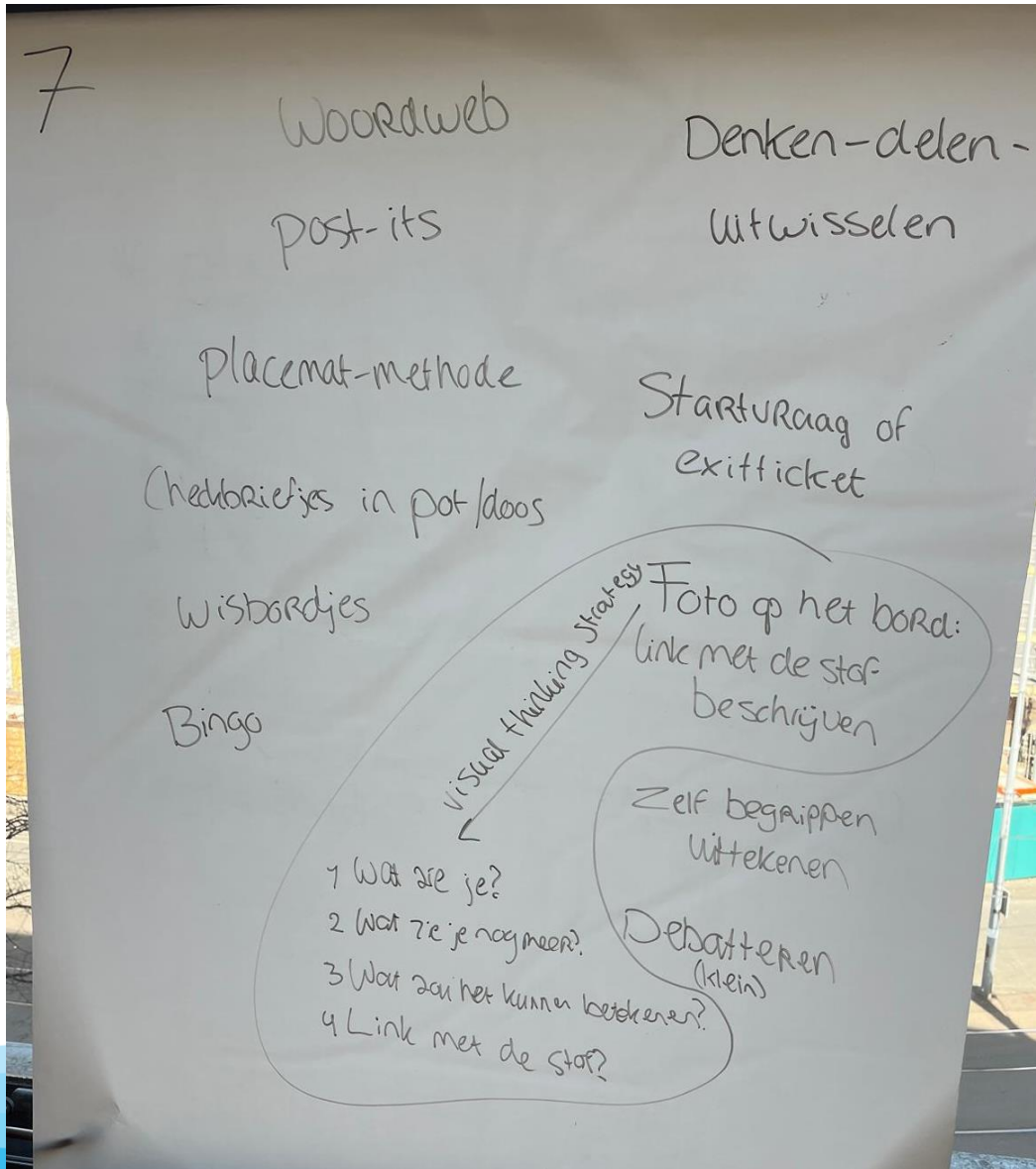
Foto's van de wisborden

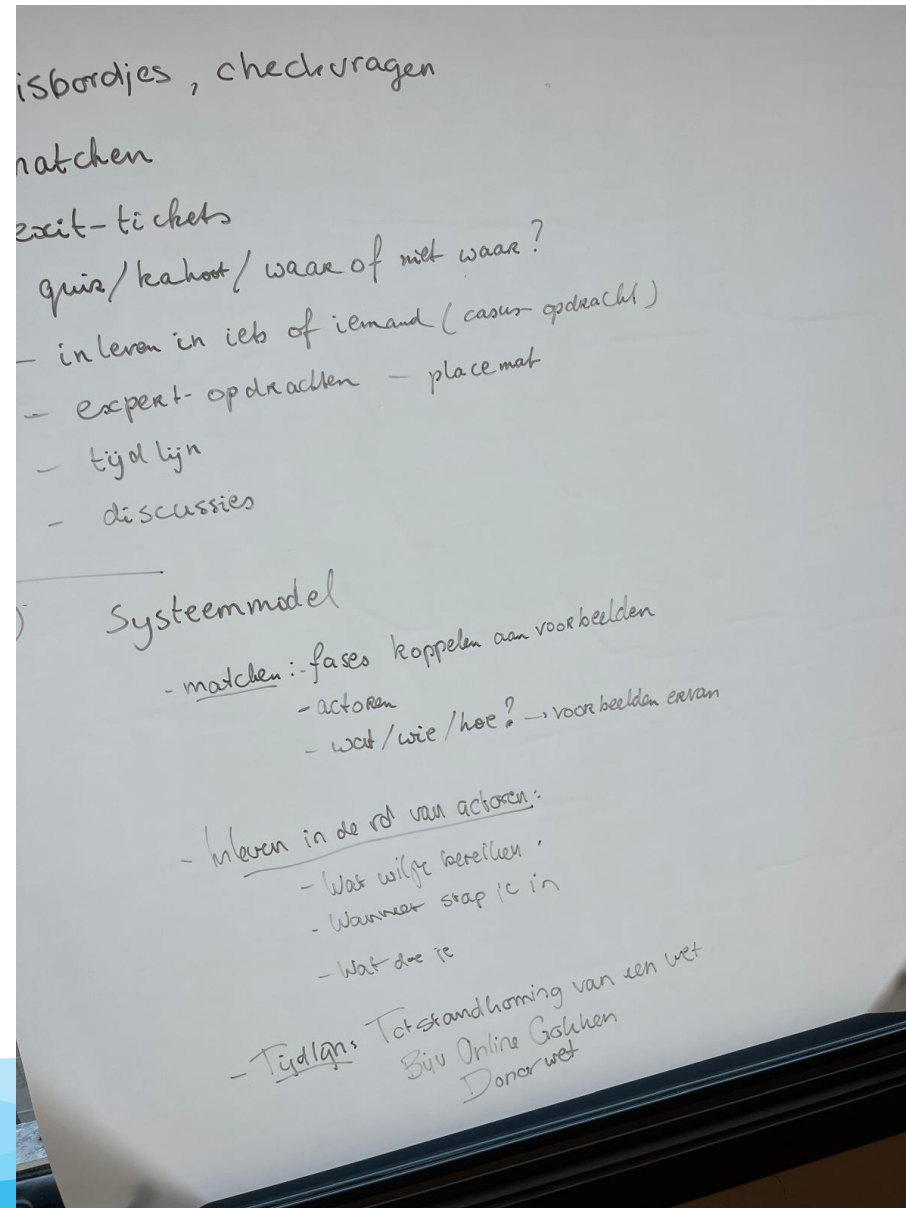
Foto's van de wisborden

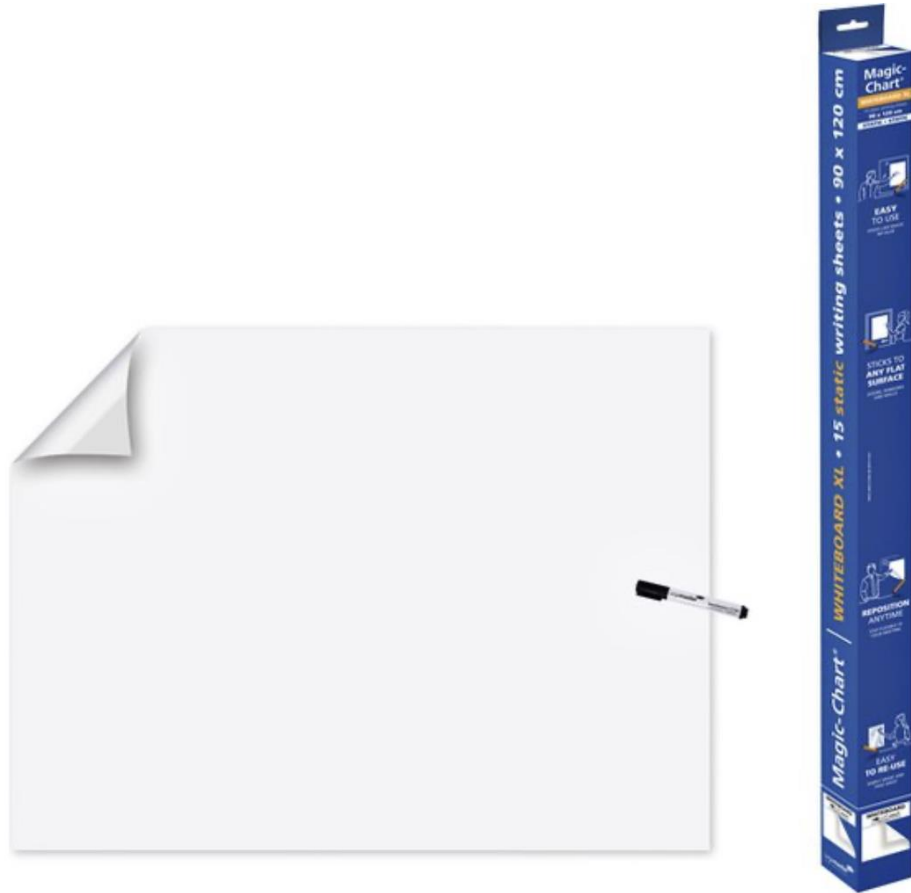
Foto's van de wisborden

Foto's van de wisborden

Link naar kopen grote wisvellen

https://www.bol.com/nl/nl/p/legal-master-magic-chart-whiteboard-folie-90x120cm-wit-15-vel/9300000124364211/?bltgh=nPXmb5BSMdkEv2GKKM5Pdw.2_41.44.ProductImage

DANK!

Flemming@toetsrevolutie.nl

&

lennart@senecaburgerschap.nl

